

VOLEBNÍ PRÁVO A VOLEBNÍ SYSTÉMY

(volitelný předmět, 2 kredity, letní semestr 2013/2014)

Výuka: pondělí 10 – 12, č. 101

Garanti předmětu: JUDr. PhDr. Marek Antoš, Ph.D., LL.M. a JUDr. Věra Jirásková, CSc.

Kurz je věnován nejdůležitějším aspektům voleb a volebního práva. Výuka kombinuje právní a politologický přístup, které jsou pro zkoumání této problematiky oba nezbytné. Hlavní důraz je však kladen na platnou právní úpravu v ČR, a to jak v ústavní rovině, tak v rovině volebního zákonodárství. Struktura kurzu vychází z výkladu jednotlivých institutů, které jsou doplňovány mezinárodní komparací.

Témata přednášek:

24. 2. **Volby v kontextu dalších ustavujících technik** (dr. Jirásková)
3. 3. **Volby a politické strany** (dr. Jirásková)
- DISKUSE: Rozpuštění politické strany a jeho důsledky
10. 3. **Typologie volebních systémů: poměrné, většinové a smíšené; základní proměnné poměrných volebních systémů; přirozený práh a proporcionalita volebních systémů** (dr. Antoš)
- DISKUSE: Zavedení většinového systému pro volby do Poslanecké sněmovny
17. 3. **Principy volebního práva a jejich vývoj; volební geometrie** (dr. Antoš)
- DISKUSE: Volební právo rodičů za nezletilé děti
24. 3. **Historický vývoj voleb v Československu** (dr. Jirásková)
- DISKUSE: Vázaný mandát jako řešení problémů s „přeběhlíky“
31. 3. **Ústavní a mezinárodněprávní východiska voleb v České republice; judikatura Evropského soudu pro lidská práva** (dr. Antoš)
- DISKUSE: Volební právo vězňů
7. 4. **Právní úprava voleb v České republice I.** (dr. Antoš)
- DISKUSE: Hlasování prostřednictvím Internetu
14. 4. **Právní úprava voleb v České republice II.** (dr. Antoš)
- DISKUSE: Bonus pro vítěze voleb do Poslanecké sněmovny
21. 4. *Výuka odpadá – Velikonoční pondělí*

28. 4. **Volby do Evropského parlamentu** (dr. Jirásková)
- DISKUSE: Celostátní volební obvod i ve volbách do Poslanecké sněmovny?
5. 5. **Volby do zastupitelstev obcí** (dr. Antoš)
- DISKUSE: Jak předcházet účelovému stěhování voličů?
12. 5. **Přímá volba prezidenta republiky** (dr. Jirásková)
- DISKUSE: Jak by měl vypadat efektivnější mechanismus navrhování kandidátů?
19. 5. **Soudní ochrana voleb** (dr. Antoš)
- DISKUSE: Regulace volebních kampaní a její účinnost

Kolokvium:

Předmět je zakončen ústním kolokviem, které může mít dvě podoby. V případě, že účastník kurzu zpracuje seminární práci na zadané téma v **rozsahu 12 až 15 stran**, kterou odevzdá **nejpozději do 22. května**, proběhne v rámci kolokvia rozprava o takto vymezené problematice a s ní souvisejících otázkách. Alternativní možností je vykonat samotné **kolokvium bez seminární práce**; okruh zkušebních otázek v tom případě vychází z celé šíře přednesené látky a povinné literatury.

Podmínkou pro připuštění ke kolokviu je aktivní účast v průběhu semestru. Všichni účastníci kurzu jsou rozděleni do 3-4členných pracovních skupin. Každá z těchto skupin v průběhu semestru připraví prezentaci na zadané téma, která bude podkladem pro společnou diskusi.

Studenti, kteří se rozhodnout psát seminární práci, se musí s některým z vyučujících předem domluvit na tématu, které odpovídá okruhu přednášek. Vítaný je především srovnání české právní úpravy voleb s nějakou zahraniční úpravou (nutná je práce s právními předpisy!) nebo rozbor zahraničního volebního judikátu či vývoje judikatury (ne starší pěti let). V případě kolize témat seminárních prací má přednost ten, kdo se o ně přihlásil dříve.

Povinná literatura:

1. Antoš, M.: *Principy voleb v České republice*. Praha: Linde, 2008.
2. Jirásková, V.: Demokracie reprezentativní a přímá v České republice. In: Pavlíček, V. a kol.: *Ústavní právo a státověda, II. díl*. 1. úplné vydání. Praha: Leges, 2011, str. 412–450.
3. Novák, M., Lebeda, T. (ed.): *Volební a stranické systémy. ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2004, zejména str. 7– 65, 231–249, 311–408.

Doporučená literatura:

1. Antoš, M.: Volební hrátky s bonusem pro vítěze. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 9, str. II.
2. Antoš, M.: Internetové hlasování a jeho kolize s ústavními principy volebního práva. *Správní právo*, 2013, roč. 46, č. 3, str. 140–154.
3. Antoš, M. a Drápal, J. Volební právo vězňů: zelená je teorie, šedý je strom života. *Trestněprávní revue*, 2012, roč. 11, č. 10, str. 224–230.
4. Antoš, M. Politická participace cizinců v ČR. *Politologický časopis*, 2012, roč. 19, č. 2, str. 113–127.
5. Antoš, M. Volební obvody ve volbách do Senátu. *Politologický časopis*, 2013, roč. 20, č. 2, str. 139–156.
6. Antoš, M. a Wintr, J. (eds.): *Volby, demokracie, politické svobody*. Praha: Leges, 2010.
7. Balík, S. a kol. *Většinový systém pro sněmovní volby? České zkušenosti a debaty*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013.
8. Filip, J.: *Základní otázky volebního práva v ČSFR*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1992.
9. Filip, J.: Volební právo dětí nebo jen dětinský nápad? *Časopis pro právní vědu a praxi*, č. 2/2003, str. 135–142.
10. Gerloch, A., Tryzna, J., Wintr, J.: Soudní přezkum čestnosti a poctivosti volební kampaně. *Právní rozhledy*, č. 24/2005.
11. Charvát, J.: *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Praha: Grada Publishing, 2013.
12. Chytílek, R., Šedo, J., Lebeda, T. a Čaloud, D.: *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009.
13. Klíma, M.: *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix, 1998.
14. Krejčí, O.: *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006.

15. Molek, P., Šimíček, V.: *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde Praha, 2006.
16. Outlý, J.: *Strany a stát, volby a finance: Vybrané aspekty primárních voleb a financování politických stran*. Olomouc: Periplum, 2003.
17. Reynolds, A., Reilly, B., Ellis, A. (ed.): *Electoral System Design: The New International IDEA Handbook*. Stockholm: International Institute for Democracy and Electoral Assistance, 2005.
18. Rose, R. (ed.): *International Encyclopedia of Elections*. London: Macmillian Reference, 2000.
19. Sartori, G.: *Srovnávací ústavní inženýrství*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001.
20. Šedo, J.: *Volební systémy postkomunistických zemí*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007.